

B I L T E N

broj 2

24. februar 2014.

*026/4711-035, E-mail: info@psssd.org.rs
11431 Kolari, Železnička bb, Smederevo*

SAVETODAVNA SLUŽBA

Sadržaj:

Zaštita voćaka od mraza.....strana 3
Biljana Nikolić, dipl.inž.voćarstva

Zaštita voća i v.loze.....strana 4
Slavica Stojkić, dipl.inž.za zaštitu bilja

Povrtnjak u februarustrana 5
Dragomir Radić, dipl.inž.za ratarstvo

Održavanje i obrada papaka kod krava.....strana 5,6
Zoran Nedeoljković, dipl.inž. za stočarstvo

Cene voća i povrća sa zelene pijace-Smederevo.....strana 7

ZAŠTITA VOĆAKA OD KASNIH PROLEĆNIH MRAZEVA

Štetnost prolećnih mrazeva na pojedine voćne vrste je pre svega uslovljena fenofazom u kojoj se te voćne vrste nalaze. Kontinentalne voćne vrste kasnije ulaze u fenofazu cvetanja, pa prema tome i redje im izmrzavaju cvetni pupoljci. Od početka kretanja vegetacije pa do zametanja plodova u voćnjaku mogu od mraza stradati neotvoreni cvetovi, otvoreni cvetovi i tek zametnuti plodovi. U istih sorata voćaka na otpornost mogu uticati: meteorološke prilike tokom vegetacije; načini gajenja i negovanja; stanje zrelosti drveta i količina rezervnih materija u tkivu; stepen razvijenosti pupoljka; mesto pupoljka na grančici; debljina grančici; starost voćaka; jačina i trajanje niskih temperatura; da li su cvetovi vlažni ili suvi pri delovanju mraza itd. Moguće mere ublažavanja posledica mraza su: orošavanje, zadimljavanje zaštita sa tzv. biljnim antifrizima na bazi bakterija iz roda *Thiobacillus*. Najčešće su direktne mere zaštite od prolećnih mrazeva, pre svega zadimljavanje, temperaturna inverzija i zaštita pomocu veštačke kiše.

Zaštita voćaka od mraza veštačkom kišom

Pretvaranje vode u čvrsto agregatno stanje u procesu formiranja leda predstavlja egzotermičan proces praćen oslobađanjem toplote koja može biti znatna. Na ovoj pojavi se zasniva prskanje cvetova ili zametnutih plodova voćaka vodom, u vidu što finije izmaglice, i to u kritičnom vremenu, neposredno ispod nula stepeni, pa do prestanka kritične temperature, da bi se svi organi zaštitili od izmrzavanja. Usled niske temperature voda se na svim organima voćaka koje kvasi brzo smrzava, formirajući po površini zaštitnu skramicu leda, dok unutrašnje tkivo usled oslobodene toplote (80 kalorija na 1 gram smrznute vode) pri tome nije ugroženo hladnocom, jer se u njemu ne dešava smrzavanje. Pri tom, povišenje temperature je srazmerno količini vode upotrebljene za prskanje. Za jedan čas temperatura se povisi: sa 2 mm taloga upotrebljene vode za 2°C, sa 4 mm za 3,4°C a sa 6mm vode za 4,5°C. U praksi često nije potrebno više od 2,5-3 mm (25-30m²/l/ha/cas) pri slabijem mrazu (do-5°C).

Zalivanje mora da se obavi sporo i u vidu najfinije izmaglice, da bi moglo trajati što duže, uz malu potrošnju vode. Očigledno da se dužim prskanjem i potrošnjom većih količina vode može postići zaštita i pri znatno nižoj temperaturi, čak i pri mrazu od -10°C, što se ne može ostvariti na druge načine. Prskanje treba početi kada temperatura oko cvetova padne na 0°C. Ranije prskanje je nekorisno jer se neće formirati led, a toplota se oslobada samo pri formiranju leda. Medjutim, sa prskanjem se ne sme ni zakasniti. I za kraj, važno je napomenuti da se za sve vreme trajanja mraza prskanje cvetova ne sme prekinuti (nepovoljan je prekid preko 3-4 minuta).

ZAŠTITA VOĆA I VINOVE LOZE

Zimski pregledi voćaka izvode se u vreme mirovanja vegetacije (novembar-mart). Pregledaju se jednogodišnje, dvogodišnje, a vrlo često i trogodišnje grančice i rodni kolači.

U ovom periodu breskvu je trebalo zaštititi od kovrdžavosti lista, čiji je prouzročivač gljiva *Taphrina deformans*. Suzbijanje ove bolesti počinje za vreme mirovanja vegetacije (pred pucanje pupoljaka) kada se koriste preparati na bazi bakra. Drugi tretman se izvodi u fenofazi „ zelene tačke“ na pupoljcima, sledećim preparatima: Dakoflo, Bravo, Odeon, Diziram, Delan, Syllit, Balear, Dodin i dr.

VAŽNO:

Ostvarena infekcija uzročnikom kovrdžavosti breskve ne može se naknadno suzbiti, te je zaštitu potrebno izvesti isključivo preventivno – pre kiše, tj. pre ostvarivanja uslova za zarazu (kiša i temperatura od 15-21°C).

Prskanje je potrebno izvesti u vreme bez vetra uz povećan utrošak tečnosti.

osetljiva faza breskve

simptomi na listu

Proizvođači koji nisu obavili tretman zaštite šljive, višnje i trešnje – plavo prskanje – to mogu obaviti tokom marta, čime smanjuju infektivni potencijal za predstojeću vegetaciju.

Povišene temperature usloviće ubrzani razvoj vegetacije jabučastog voća. U narednom periodu treba izvesti zaštitu i ovih voćnih vrsta. Od preparata upotrebiti: BAKARNE PREPRATE i MINERALNA ULJA, ili koristiti gotove kombinacije ovih preparata. Ovim preparatima dodati: CIPKORD, TALSTAR, CYTHRIN i dr. za suzbijanje pokretnih formi insekata.

Vinovu lozu po obavljenoj rezidbi zaštititi od Fomopsisa BAKARNIM preparatima, a za suzbijanje eriofidnih grinja koristiti preparate na bazi SUMPORA.

POVRTNJAK U FEBRUARU

Po pravilu, u februaru nema nikakvih radova u povrtnjaku. Međutim, zbog visokih temperatura krajem ove zime, već mogu da započnu svi radovi koji obično dolaze početkom marta. Može da se seje grašak, bob, salata, rotkvica, spanać, a počela je i sadnja crnog i belog luka. Ovo su sve vrste poreklom iz našeg podneblja, koje mogu da podnesu slabije mrazeve čak i kada izniknu mlade biljčice.

Grašak je vrsta koja može da se seje i u jesen i u proleće, ali je sigurnija prolećna setva zato što zimi može da izmrzne ako je golomrazica. Treba izabrati niske sorte zbog lakšeg rada i zato što imaju skoncentrisanu berbu. Dubina setve je 5 cm, a razmak između redova 30 cm. Seme sporo niče, tek za tri nedelje. Najčešće se seju domaće sorte i odomaćene sorte – Mali provansalac, Kelvedon, Čudo Amerike, Džof, Palanački G-65, Galija, Dunav.

Crni i beli luk treba posaditi što ranije, da bi imao više vremena da se razvije pre napada lukove muve. Za sadnju belog luka birati samo krupne čenove, zato što će se iz njih razviti krupne glavice. Sitni čenovi nikad ne mogu da daju krupne glavice, čak i pored najbolje nege.

Ne treba kasniti ni sa setvom rotkvice, jer sa ranijom setvom biljka ulazi spremnija u topliji deo godine kada je napadaju razne štetočine, naročito buvač. Isto važi i za salatu, samo što kod nje sa porastom temperature biljka brzo stari i dobija gorčinu.

Vreme je i za setvu celera. Zbog vrlo sitnog semena, seje se u negrejani plastenik, 1 gram semena na m². Seme niče tek posle 20-ak dana. Kada biljke razviju 4-5 listova rasađuju se na otvorenom. Traži plodnu i dobro nađubrenu zemlju stajnjakom.

ODRŽAVANJE I OBRADA PAPAKA KOD KRAVA

Krave preko 50% ukupnog vremena provode stojeći ili u kretanju. Na svaku nogu kod krava dolazi velika telesna masa, koja jako opterećuje svaki papak kao najniži deo noge. Celokupan teret težine krave trebalo bi da nosi čvrsti rožnati zid papaka i deo tabanske strane pete. Težina bi trebala biti jednako raspoređena i na unutrašnji i na spoljašnji deo papka. Negu papaka treba raditi svake godine, i tada su dovoljne i blage korekcije.

Jedan od prvih i najvažnijih uslova za visoku proizvodnju mleka jeste da kravama omogućimo udobno kretanje i stajanje. Papci stalno rastu, ali se i troše. U nekim uslovima isto toliko, koliko i porastu. U uslovima današnjeg držanja ravnoteža porasta i trošenja papaka je poremećena naročito ako su krave - vezane i krecu se sve teže, nerado i usporeno ustaju, brže obave ono što moraju (ishrana, napajanje), pa ponovo traže mesto za ležanje.

Mlečno grlo ima najveću proizvodnju mleka ako je zdravo. Između ostalog, kod krava je vrlo važno i zdravstveno stanje nogu, posebno papaka. Krava treba da hoda bez ikakvih smetnji. Upotrebom zatvorenog stajskog držanja (staje sa sistemom vezanog

držanja ili staje sa boksevima u kojima se sprovodi slobodan sistem držanja krava), posebno je važno voditi računa o pravilnoj, preventivnoj negi papaka.

Glavne smernice za dobru negu nogu krava su:

- održavati dobre higijenske uslove, tj. obezbediti čist i suv smeštaj kravama

kako bi se prljavština svela na minimum i time sprečile bolesti papaka

- hraniti krave sa dovoljnim količinama kvalitetne kabaste hrane i izbegavati iznenadne promene u dnevnim obrocima

- redovno vršiti obrezivanje papaka i to najmanje 2x godišnje

- redovno vršiti dezinfekciju papaka

- izvršiti selekciju dokazanih bikova koji će unapređivati noge i papke, kao i otpornost na njihove bolesti

Znači, kad je reč o negi papaka krava dobro je biti upoznat sa:

- građom papaka, bolestima papaka, preventivnim merama

Pet najuobičajenijih bolesti papaka kod goveda su:

- interdigitalni dermatitis

- laminitis

- interdigitalni flegmon

- digitalni dermatitis

- uzdužno pucanje papaka

Sve ove bolesti se dijagnostikuju uočavanjem promena na papcima. Lečenje treba fokusirati na uklanjanje uzroka obolenja.

ZAŠTITA PŠENICE I JEČMA

Pšenica se nalazi u fazi bokorenja, vizuelnim pregledom useva pšenice i ječma utvrđeno je prisustvo simptoma gljivičnih oboljenja (peplnice i lisne pegavosti). Visoka relativna vlažnost vazduha i obilna rosa uz povišene temperature mogu proukovati postepeno širenje infekcije.

Trenutni pad temperature uticaće na stagnaciju infekcije.

Treba obilaziti useve, vršiti preglede, pratiti širenje patogena. U zavisnosti od jačine napada bolesti i meteoroloških useva treba izvesti tretman zaštite odgovarajućim fungicidima.

**CENE VOĆA I POVRĆA SA ZELENE PIJACE U SMEDEREVU
februar 2014.g.**

Voće

<i>Vrsta voća</i>	<i>Din/kg</i>
<i>Banana</i>	120
<i>Gejppfrut</i>	140
<i>Groždje-belo</i>	-
<i>Groždje-belo</i>	-
<i>Jabuka Ajdared</i>	30
<i>Jabuka Zlatni Delišes</i>	50
<i>Jabuka Greni Smit</i>	40
<i>Jabuka ostala</i>	40
<i>Kivi</i>	150
<i>Kruška</i>	80
<i>Limun</i>	120
<i>Mandarina</i>	100-120
<i>Orah</i>	600
<i>Pomorandža</i>	80-100

Povrće

<i>Vrsta voća</i>	<i>Din/kg</i>
<i>Zelena salata</i>	30
<i>Paradajz</i>	180
<i>Krompir</i>	50-60
<i>Pasulj</i>	300
<i>Kupus</i>	35
<i>Šargarepa</i>	50
<i>Karfiol</i>	160-200
<i>Cvekla</i>	50
<i>Pečurke</i>	150
<i>Spanać</i>	120-130
<i>Brokola</i>	150-180
<i>Paškanat</i>	200
<i>Celer</i>	150-200